מי שחגיגה באה מהם [א]יצאו אלו שאין חגיגה באה מהם רב אשי אמר מושמחת נפקא [ב]יצאו אלו שאין בהן שמחה ורב אשי האי בחגך מאי עביד ליה ההוא לכדרב דניאל בר קטינא דאמר רב דניאל בר קטינא אמר רב (א)מניין [ג]שאין נושאין נשים במועד שנאמר [1]ושמחת בחגך ולא באשתך:

מתני' [ד]מי שיש לו אוכלים מרובים ונכסים מועטים מביא שלמים מרובים ועולות מועטות נכסים מרובים ואוכלין מועטין מביא עולות מרובות ושלמים מועטין זה וזה מועט על זה נאמר מעה כסף שתי כסף זה וזה מרובים על זה נאמר [2]איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך:

גמ' שלמים מרובים מהיכא מייתי הא לית ליה אמר רב חסדא טופל ומביא פר גדול א"ל רב ששת הרי אמרו טופלין בהמה לבהמה מאי קאמר ליה אילימא הכי קאמר ליה הרי אמרו טופלין בהמה לבהמה אבל לא מעות למעות ולימא ליה אין טופלין מעות למעות אלא הכי אמר ליה הרי אמרו אף טופלין בהמה לבהמה כמאן דלא כחזקיה ודלא כרבי יוחנן וכי תימא אמוראי הוא דפליגי מתנייתא לא פליגי והא קתני אכילה ראשונה מן החולין מאי אכילה ראשונה [ה]שיעור דמי אכילה ראשונה מן החולין אמר עולא אמר ריש לקיש הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ביום טוב ראשון חוזר ומקריב חמש ביום טוב שני רבי יוחנן אמר [ו]כיון שפסק שוב אינו מקריב אמר ר' אבא ולא פליגי כאן בסתם כאן במפרש האי סתם היכי דמי אילימא דליכא שהות ביום לקרב [ז]האי דלא אקרבינהו (א) דליכא שהות ביום ואלא דלית ליה אוכלין האי דלא אקרבינהו דלית ליה אוכלין לא צריכא דאיכא שהות ביום ואית ליה אוכלין (ג)(מבדקמא) לא אקרבינהו שמע מינה שיורי שיירינהו והכי נמי מסתברא דכי אתא רבין אמר ר' יוחנן הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ביום טוב ראשון חוזר ומקריב חמש ביום טוב שני קשיין אהדדי אלא לאו שמע מינה כאן בסתם כאן במפרש ש"מ איתמר נמי אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן

לא

יצאו אלו שאין חגיגה באה מהן. דחגיגה חלב כתיב בה לא ילין חלב חגי וגו' (שמות כג): **מתני' אוכלין מרובין.** בני בית רבים מביא שלמים רבים שלמי חגיגה רבים לפי האוכלים ועולת ראייה מועטת: **עולות מרובות.** דכתיב[ג] איש כמתנת ידו: **גמ' טופל.** מעות חולין ומעשר יחד: **אילימא הכי קאמר ליה הרי אמרו בהמה לבהמה** (ב) **מעות למעות לא.** כחזקיה[ד]: **לימא ליה הרי אמרו אין טופלין מעות למעות.** כיון דלמיסר טפילת מעות אתא ושמעינן לחזקיה בהדיא דאין טופלין היכי שביק מילתא בהדיא ומותיב מדיוקא: **אלא אף טופלין קאמר ליה.** דשמעינן לרב חסדא דקאמר בטופל ומביא פר גדול דוקא מעות למעות אבל בהמה לבהמה לא ואמר ליה איהו הרי אמרו אף טופלין בהמה לבהמה כמאן וכו': **וכי תימא אמוראי הוא דפליגי.** חזקיה ורבי יוחנן הוא דפליגי בבהמה ובמעות[ה]: **אבל מתנייתא.** דאייתינן לעיל תניא כוותיה דמר ודמר: **לא פליגי.** במעות אלא בבהמה דהך דקתני אם רצה לערב הוא דקאמר מעות דוקא אבל אידך מתניתא ס"ל בין מעות בין בהמה ורב ששת כברייתא בתרייתא סבירא ליה: **והא קתני אכילה ראשונה מן החולין.** וקא סלקא דעתך דסעודה הבאה ראשונה על השולחן בעי כולה מחולין: **דמי אכילה ראשונה.** כלומר אכילה ראשונה סתמא קתני דאית ליה בין בהמה עצמה בין מעות שיעור אכילה ראשונה: **חוזר ומקריב חמש ביום טוב שני.** ולא אמרינן עובר הוא בבל תוסיף (ג) ורחמנא אמר וחגותם אותו[ו] חד יומא ותו לא דהנך נמי דחד יומא הוא ושני תשלומין דראשון: **בסתם.** אם הפרישן סתם אינו חוזר ומקריבן כדמפרש ואזיל: **כאן במפרש.** דאמר בהדיא ליום ראשון אני מפריש את כולן חוזר ומקריבן שאינו אלא תשלומי ראשון: **האי סתם.** דאמרת אסור להקריבן היכי דמי: **משום דלא הוה ליה שהות הוא.** ומסתמא ליום ראשון הפרישן: **שיורי שייר.** שהיה בדעתו לחוג שני ימים: **ה"נ מסתברא.** דמודה ר' יוחנן בדמפרש: **איתמר נמי.** דהיכא דמוכח מילתא דלא היה בדעתו לחוג שני ימים מודה ר"י:

לא

מי שחגיגה באה מהם. פרש"י דכתיב לא ילין חלב חגי ומיהו לקמן (דף י:) לא מפקינן ליה לפי המסקנא אלא מגזירה שוה דמדבר מדבר ושמא מכל מקום משמעות המקרא משמע חגיגה ולקמן מפקינן ליה ממדבר מדבר שמא אלשון דויחוגו קא סמיך דמשמע חגיגה דאי ממדבר הוה אמינא עולה ושלמים באה מהם וליכא למימר אם כן לא יהו באים שלמי שמחה ממעשר רק על ידי טפילה כמו חגיגה דהא בסיפרי ילפינן ליה מגזירה שוה דכתיב בו שם במעשר וגם בהתודה (מנחות פב.) מדכר גזרה שוה שם שם לשלמים הקשה ה"ר אלחנן לילף שמחה מהר עיבל דכתיב (דברים כז) וזבחת שלמים ומינה ממעטינן עופות ומנחות וכן דריש רבי יהודה בן בתירא בפסחים (דף קט.) ועוד אמאי לא מוקמינן קרא בבשר חולין דמיקרי שפיר שמחה ותירץ דודאי ילפינן מהר עיבל מה שמחה דלהלן שלמים אף כאן שלמים ובירושלמי איכא אבל לא בעופות ומנחות דכתיב זבח בהר עיבל:

בחגך ולא באשתך. ות"ק דמפיק לה מדרשה ושמחת בחגך מי שחגיגה וכו' י"ל דתרוייהו שמעינן מינה דליכתוב בחג ומיהו מצינו למימר דפליג עליה ולא משמע ליה (ד) והא דאין נושאים נשים במועד מוקי טעמא כאידך דהתם:

מי שיש לו אוכלין מרובין. בירושלמי אמרינן עני וידו רחבה קורא אני עליו איש כמתנת ידו עשיר וידו מעוטה על זה נאמר כברכת ה' אלהיך עני וידו מעוטה על זה נאמר מעה כסף שתי כסף אין פחות ממעה כסף ואין פחות משתי כסף:

חוזר ומקריב [ז] **(הוא) ביו"ט שני.** פרש"י ואינו עובר משום בל תוסיף דרחמנא אמר וחגותם אותו חג חד יומא והוא חוגג שני ימים דהוה ליה תשלומין דראשון אבל בסתם אסור כדמפרש ואזיל ולא שייך לאקשויי כיון דלא הוי חזי בראשון איך הוה חזי בשני הואיל ושמעינן ליה לר' יוחנן בסמוך תשלומין דראשון דהוה חזי בראשון קרינן ביה הואיל ואיכא שם הרבה כהנים שיקריבו אותן בבת אחת ומיהו ר"ח פירש בענין אחר וזהו לשונו אמר ריש לקיש הפריש עשרה בהמות לחגיגתו הקריב חמשה ביו"ט ראשון מקריב חמשה ביו"ט אחרון ואע"ג דאין מקריבין נדרים ונדבות ביו"ט הואיל והללו תחילת הפרשתן לחגיגה היתה מותר להקריבן ביום טוב ורבי יוחנן אמר כיון שפסק שוב אינו חוזר ומקריב ומביא א"ר אבא ולא פליגי כאן בסתם כאן במפרש הא דר' יוחנן כגון שהפרישן סתם והקריב ויש לו שהות ביום לשחוט השאר וגם יש לו אוכלים ולא שחטן שיורי שיירינהו ונעשו כנדרים ונדבות שלא מחמת יום טוב שאין קריבין ודריש לקיש כגון שפירש שאלו הנשארים יקריבם ביום טוב אחרון כגון זה מותר הכי נמי מסתברא דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן הפריש עשרה בהמות לחגיגתו הקריב חמשה וכו' חוזר ומקריב וכו' קשיא אהדדי כו' אלא לאו כו' איתמר נמי אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן לא שנו דכיון שפסק [שוב אינו מקריב] אלא שלא גמר היום דאמרינן שיורי שיירינהו ונעשו נדרים ונדבות אבל גמר היום חוזר ומקריב כך פירש רבינו חננאל וראייה לדבריו משמע בירושלמי דמכילתין היו לפניו (ה) עשרה בהמות הקריב חמשה ביום טוב ראשון והמותר מהו שידחה יום טוב האחרון רבי קריספא אומר איתפלגון ר' יוחנן וריש לקיש חד אומר דוחה וחד אומר אינו דוחה ולא ידעינן מאן אמר [דא ומאן אמר דא] אמר רבי זירא נפרש מליהון דרבנן מן מליהון דרבי יוחנן דו אמר טופל מעות למעות דו אמר דוחה ריש לקיש דו אמר אדם טופל בהמה לבהמה ואין אדם טופל מעות למעות דו אמר אינו דוחה אמר רב שמן בר אבא בשם ר' יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה יום טוב עד שיאמר אין עוד בדעתו להוסיף משמע דלענין דחיית יום טוב איירי:

זה

עין משפט
נר מצוה

מז א מיי' פ"א מהל' חגיגה הלכה א:

מח ב מיי' שם פ"ב הלכה י:

מט ג מיי' פ"ז מהל' יו"ט הלכה טז ופ"י מהל' אישות הלכה יד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן תקמו סעיף א ב וטור ש"ע אה"ע סי' סד סעיף ו:

נ ד מיי' פ"א מהלכות חגיגה הלכה [ב] יא:

נא ה מיי' פ"ב שם הלכה ח:

נב ו ז מיי' שם הל' ז:

רבינו חננאל

מי שחגיגה באה מהן יצאו אלו שאין חגיגה באה מהן רב אשי אמר מושמחת מי שיש בהן שמחה יצאו עופות ומנחות שאין בהם שמחה. והאי בחגך מיבעי ליה לכדרב דאמר ושמחת בחגך ולא באשתך: [מתני'] מי שיש לו אוכלין מרובין ונכסים מועטין מביא שלמים מרובין ועולות מועטין כו' פי' מי שיש לו בני אדם מרובין וכולן רוצים לאכול בשר במועד ואין לו בהמות אלא מעט אמר רב חסדא טופל ומביא פר גדול. א"ל רב ששת הרי אמרו טופלין בהמה לבהמה ואתינן למידק מאי אמר רב ששת וכי תימא הכי קאמר ליה לרב חסדא אמאי אמרת טופלין מעות למעות חגיגה וקונה פר גדול מכלל שאין טופל בהמה לבהמה הרי אמרו אף טופלין בהמה לבהמה ומקשינן כמאן אמר רב ששת ההיא סברא לא כחזקיה ולא כרבי יוחנן דהא אין אחד מהן אומר טופלין בהמה לבהמה ומעות למעות וכי תימא דחזקיה ור' יוחנן הוא דפליגי אבל מתניתא לא פליגי והוא דאמר כהני מתנייתא והקתני אכילה ראשונה מן החולין כלומר הבהמה הראשונה שיאכל בתחלה תהיה מן החולין. לאו מכלל שטופלין בהמה לבהמה ואין טופלין מעות וקונה בהמה אחת. מאי אכילה ראשונה דקתני בעינן ממעות חגיגה כדי שיעור אכילה ראשונה ממעות חולין א"ר שמעון בן לקיש הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ליו"ט ראשון חוזר ומקריב חמש ליו"ט

מסורת הש"ס

א) מו"ק ח:, ב) [נ"א מדכקמא], ג) [דברים טז], ד) [ע"א], ה) [ע"א], ו) [ויקרא כג], ז) [נ"א לחמש],

תורה אור השלם

1. וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: דברים טז יד
2. אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: דברים טז יז

הגהות הב"ח

(א) גמ' האי דלא אקרבינהו משום דליכא שהות ביום ואלא דלית ליה אוכלין לימא האי דלא אקרבינהו משום דלית ליה: (ב) רש"י ד"ה אילימא וכו' לבהמה **אבל** מעות: (ג) ד"ה חוזר וכו' דרחמנא אמר וכו' **דשני** תשלומין: (ד) תוס' ד"ה בחגך וכו' ולא משמע ליה **בחגך ולא באשתך** והא דאין: (ה) ד"ה חוזר וכו' היו לפניו **עשר** בהמות **והקריב חמש** ביום טוב הראשון **המותר** מהו שידחה לי"ט וכו' דר' **יוחנן דאמר אדם** טופל מעות למעות ואין **אדם טופל בהמה לבהמה הוא דהוא** אמר דוחה וריש לקיש **דאומר** אדם וכו' מעות למעות **הוא דהוא אומר** אינו דוחה:

רבינו חננאל (המשך)

האחרון של חג ואע"ג שאין מקריבין נדרים ונדבות במועד הואיל והללו תחלת הפרשתן לחגיגה היתה באה מותר להקריבם ביו"ט ור' יוחנן אמר כיון שפסק שוב אינו מקריב א"ר אבא ולא פליגי כאן בסתם כאן במפרש הא דר' יוחנן כגון שהפרישן בסתם והקריב מהן חמש. ואיכא שהות ביום לשחוט השאר וגם יש לו בני אדם שצריכין לאכלם וכיון שלא שחטם שיירי שיירינהו ונעשו כנדרים ונדבות שלא מחמת יו"ט שאינן קריבין ביו"ט. וריש לקיש כגון שפירש ואמר שאלו הנשארים אקריבם ביו"ט האחרון כגון זה מותר הכי נמי מסתברא דכי אתא